

## A KÖZIGAZGATÁS TÉRBELI VÁLTOZÁSAI AZ ALDUNAI-HEGYVIDÉK TÉRSÉGÉBEN A TÖRÖK HÓDOLTSÁGTÓL NAPJAINKIG

**Elekes Tibor**

egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet  
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: [ecoeti@uni-miskolc.hu](mailto:ecoeti@uni-miskolc.hu)

**Szalóczy Gyula**

végzett MSc hallgató, Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet  
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: [szaloczygy@gmail.com](mailto:szaloczygy@gmail.com)

**Husztai Ádám Márk**

végzett MSc hallgató, Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet  
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: [huadam94@hotmail.com](mailto:huadam94@hotmail.com)

**Kémenes Hortenzia**

BSc hallgató, Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet  
3515 Miskolc, Miskolc-Egyetemváros, e-mail: [kemeneshortenzia98@gmail.com](mailto:kemeneshortenzia98@gmail.com)

### **Absztrakt**

A tanulmányozott területen a vármegye/megye, illetve az annak megfelelő kiterjedésű terület egységek, rövidebb időszakoktól eltekintve jelen vannak a térség utóbbi évezredének történelmében a Magyar Királyságban, a török hódoltság idején, a Habsburg időkben, a Monarchia Magyarországon és a 20-21. századi Romániában. A Habsburg időkben 1718-1779, 1784-1790 és 1849-1860 között a vármegyék feletti nagyobb közigazgatási egységeket alakítottak ki. 1950-1968 között működtették Romániában a tartomány-rajon rendszert. A vármegyéknek, megyéknek alárendelt térszervezési szint, már a Habsburg birodalom idején létezett. 1950-ben számolták fel Romániában a járásokat. A közigazgatás legalsó szintjét a falu/község képezte. 1930-tól napjainkig Romániában az egy vagy több faluból álló komuna tölti be ezt a szerepkört. A térszervezés a természeti adottságok (domborzat, vízhálózat), a településhálózat, a társadalmi-gazdasági tényezők függvényében, de elsősorban a mindenkori politikai hatalom érdekei szerint alakult.

**Kulcsszavak:** Aldunai-hegyvidék, Krassó-Szörény, közigazgatás

### **Abstract**

In the studied area, apart from shorter periods, the county and its corresponding territorial units are present in the history of the last millennium of the region in the Kingdom of Hungary, during the Turkish occupation, in the Habsburg times, in the Hungary of the Monarchy and in the 20th- 21st centuries in Romania. In Habsburg times, between 1718-1779, 1784-1790 and 1849-1860, larger administrative units were formed over the counties. Between 1950 and 1968, the region –rayon/ province/district system was operated in Romania. The level of spatial organization subordinate to the counties had already existed during the Habsburg Empire. In 1950, districts in Romania were abolished. The lowest level of public administration was the village. From 1930 to the present, in Romania, a commune consisting of one or more villages plays this role. The spatial organization developed according to the natural

conditions (topography, water network), the settlement network, socio-economic factors, but primarily according to the interests of the current political power.

**Keywords:** Alduna mountain, Caraş-Severin (Krassó-Szörény), public administration

## 1. Bevezetés

A történeti Temesi Bánságot (korábbi nevén Temesköz) a Duna, Tisza, Maros és a Déli-Kárpátokhoz tartozó Retyezát hegytömeg határolja. Keleti-délkeleti részét a Bánsági-hegyvidék alkotja, melynek déli részét képező Aldunai-hegyvidéket északon a Néra folyó által átszelt Almás-medence, keleten a Cserna-völgye, délen az Aldunai-szoros határolja. Az 1224 m-es hegységet völgyek, medencék tagolják, szubmediterrán hatású éghajlat és élővilág jellemzi [1]. Lombhullató erdőinek kitermelése évszázadokkal korábban elkezdődött, a hagyományos gazdasági tevékenységek a fakitermelés, a szénégetés és a juh, illetve szarvasmarha tenyésztés.



**1. ábra.** Az Aldunai-hegyvidék és térségének földrajzi helyzete  
(Forrás: Hajdú-Moharos J. 2000)

Bányászatáról a 14-15. századi dokumentumok tanúskodnak [2]. Okiratok által említett településhálózatának kialakulása a 13. század elejéig nyúlik vissza. A legkorábban említett falu, a Temes folyó felső szakaszát az Aldunai határvidékkel összekötő közlekedési folyosó mentén települt Mehádia (Miháld, 1278). A 14. századtól említik az okiratok a Néra völgyének, a 15. századtól az Aldunai-szoros völgye bányászati részének falvait. A térség jelentősebb települései Orsova, Bozovics, Újmoldova, Berszászka, Teregova, a tágabb térségben Karánsebes régi közigazgatási központ. Az iparosodás, a bányászat felértékelődésével a tanulmányozott terület tágabb térségében jelentős gazdasági, társadalmi, közigazgatási szerepet kapott a mai Krassó-Szörény megyeszékhelye, Resicabánya, valamint Oravicabánya és Stájerlakanina. A turizmus Herkulesfürdő jelentőségét erősítette az Osztrák-Magyar Monarchia idejétől napjainkig [3-5]. Az Aldunai-szoros közelsége határmenti szerepet jelentett a térség számára [6-7] (1. ábra).

A Magyar Királyság idején, a török elleni harcok alatt, később a Habsburg időkben megritkult népességet telepések pótolták. Az évszázadok során itt megtelepedett népcsoportok, nemzetiségek kialakították a Kárpát-medence egyik legváltozatosabb etnikai-felekezeti területét. A tanulmányozott terület a történeti Krassó és Szörény, a későbbi Krassó-Szörény délkeleti, keleti részében található. 1968-tól a tanulmányozott terület túlnyomó része továbbra is Krassó-Szörény megyéhez, délkeleti kisebb része a Drobeta-Turnu Severin (a régi Szörényvár) központú, Méhed (Mehedinți) megyéhez tartozik [8].

## 2. Célkitűzés, módszerek

Az Aldunai-hegyvidék térségét a tágabb terület közigazgatás földrajzától részben eltérő, sajátos elemek, folyamatok jellemzik. Munkánk során elsősorban az évezrednyi történeti, közigazgatás földrajzi folyamaton belüli sajátosságokat összegeztük. Tanulmányoztuk a vonatkozó szakirodalmat, a hozzáférhető okiratok, település adatsorok segítségével összegeztük 11 időmetszetben a település szintű térszervezés változásait. A kutatásaink során összegyűjtött adatokból a Photoshop CC, kisebb részt az ArcGIS 10.1 programok segítségével készítettük el a kartográfiai szintézist. Az elkészített térképek túlnyomó része korábbi publikációkban megjelent [9-18], jelen tanulmány a közigazgatási rendszer változásait, sajátosságait összegzi.

## 3. Hét évszázad közigazgatása

Szent István országába Ajtony veresége (1028) után integrálódott Bánság területén Csanád, illetve Gelért püspök vezetésével megkezdődött a királyi vármegyrendszer, illetve a latin rítusú egyházmegye kialakítása. Öt vármegyét létesítettek a térségben. Északon a Marostól északra is áttérjedő Csanád és Arad, tőlük délre Temes, délnyugaton a Tisza és Duna által szegélyezett Keve, délkeleten a Dunáig és a Csernáig terjedő hegyvidéken Krassó vármegyét. A 11.-12. századi kun, bizánci, tatár betörések során a magyar, később a betelepített besenyő népesség pótlására kunokat, később szlávokat és németeket telepítettek a korabeli Temesi grófságnak nevezett területre. Zsigmond király idejében felértékelődött a Temesköz hadászati, stratégiai jelentősége. Az 1419-ben felépített Szörényi vár és az 1427-ben megszerzett Nándorfehérvár között a török betörések feltartoztatására az 1420-as években a Duna mentén 11 új vár épült (Szentlászlóvár, Galambóc stb.). Az országhatár védelmét Nándorfehérvár elestéig (1521), az Alduna-menti végvárok és részben a mögötte elhelyezkedő Temesköz látta el [2-4, 19, 20].

A Magyar Királyság világi és egyházi igazgatása öt évszázadon át létezett a Temesközben. A török hódoltság idején (1552-1718) a Csanád, Arad, Temes, Keve, Krassó és később Torontállal bővült területet a Temesvár központú, Temesvár, Beckserek, Csanád és Lippa szandzsákba osztott vilajetbe sorolták [21]. A másfél évszázad török megszállás a túlnyomórészt magyarok lakta terület pusztulását jelentette. Az elpusztult vagy elmenekült népesség helyére balkáni népcsoportok, törökök, szerbek,

bunyevacok, görögök érkeztek. A 16. század közepi dokumentumok szerint nagyjából szerbek és vlachok alkották a gyér népességű terület lakosságát. A Pétervárad győzelmét (1716) követően, a török hódoltságnak és közigazgatásnak a Pozsareváci béke (1718) vetett véget [20].

#### 4. A Habsburg idők katonai közigazgatása a Temesközben/Temesi Bánságban

1718-ban III. Károly, a töröktől visszafoglalt, a Duna, Tisza, Maros és a Retyezát hegytömeg között elhelyezkedő Temesközt nem csatolta vissza Magyarországhoz, hanem Bécs által irányított katonai területként integrálta a Habsburg birodalomba. Az osztrák kormányzatszervezetek alárendelt, több korábbi vármegye területét magába foglaló Temesi Bánság koronataromány továbbra is katonai szerepet töltött be. Stratégiai, gazdasági szerepének erősítését is szolgálta ebben az időszakban a nagyjából római katolikus németek tömeges betelepítése, románok, szerbek betelepítése [22].

Több évtizedes közjogi viták, küzdelmek után 1778-ban a Temesi Bánság területén ismét lehetőség nyílt a magyar vármegye rendszer kialakítására. 1779-ben a Temesi Bánság területén újra létrehozták Temes vármegyéjét Temesvár székhellyel, Krassó vármegyéjét Lugos központtal, valamint a Nagybecskerek irányítása alá került Torontál vármegyéjét. A vármegyék településeit járásokba osztották. A településhálózat gerincét a megye-, illetve járásszékhely szerepkörrel ellátott jelentősebb városok, illetve e szerepkörök nélküli kisvárosok alkották. 1779-től a katonai kormányzás csak a Temesköz déli részén létrehozott Bánsági Határőrvidéken maradt fenn 1873-ig. A katonai célú „regionalizáció” jegyében létrehozott Németbánsági és Román-Illyr határőrezredek irányítását polgári ügyekben is a bécsi Udvari Hatánács intézte [3, 23]. Az általunk tanulmányozott terület túlnyomó része a Román-Illyr határőrezredhez tartozott. A határőrezred-határőrszázad-település katonai rendszer közel egy évszázadig meggátolta a térség integrációját, lassította gazdasági fejlődését.

II. József magyar király (1780-1790) a birodalom, és ezen belül Magyarország átszervezésére tett kísérletében a legnagyobb téregységet a több vármegyéjét magába foglaló kerületek képezték. A nagyfokú autonómiával rendelkező korábbi vármegyéket 1784-től 10 nagy magyarországi kerületbe, köztük a Temesvár székhelyű Bánságba „integrálták”. II. József halála után visszaállt a korábbi térszervezés [3, 20].

1845 után a Román-Illyr határőrezred kettévált. Keleti részén létrejött a Románbánsági (más néven Oláh bánsági), nyugati felén pedig a Szerbbánsági (más néven Illyr bánsági) ezred, gyakran változó ezred és századhatárokkal. A határőrezred-határőrszázad-település rendszerben 1845 után a Románbánsági ezred századai: a Mehádiai- 7, az Orsovai- 12 (?), a Berszászkai- 7, a Dalboseci- 4, a Bozovicsi- 3, a Prigori- 5, a Petneki- 6, a Korniai (Somfai)-század 4 beosztott faluval [5, 24].

Az 1848-1849-es forradalom leverése után Ferenc József neoabszolutista kormányzatot vezetett be, tovább folytatódott Magyarország megmaradt területének közigazgatási széttagolása, a katonai közigazgatás bővítése, erősítése [5, 25]. 1849 végén a Bach-korszak szellemében Bács-Bodrog, Temes, Krassó, és Torontál, valamint Szerém megye két járásából megalakították a német közigazgatási nyelvű Szerb Vajdaság és Temesi Bánság koronatarományt. Az új terület egység körzetei 1849-1850 között: Bács-Torontál, Szerémség és Temesvár-Krassó. Ekkor az általunk tanulmányozott terület az utóbbihoz tartozott. Az 1850-1860 között működött 5 körzet központjai: Nagybecskerek, Újvidék, Zombor, Lugos és Temesvár. A forradalom után kialakított katonai közigazgatási egységeket 1860-ban számolták fel és 1861 januárjától a korábbi térfelosztás működött. Az Aldunai-hegyvidék térségében ismét érvényesült a korábbi vármegyék és 1873-ig a Katonai Határőrvidék térszervezése [3-5].

A Török birodalom fokozatos gyengülésével leértékelődött a Habsburg birodalom déli részén kialakított Katonai Határőrvidék jelentősége. Az osztrák-magyar kiegyezést követően a korábbi katonai területek fokozatosan integrálódtak a polgári közigazgatásba. 1873-ban a határőrvidék újra a magyar

állam részévé vált. A korábbi határőrök állandó katonai szolgálata helyett érvényesítették a polgári lakosság általános hadkötelezettségét [3, 20, 23].

## 5. Vármegyék, megyék rendszerei 1873-1950 között

1873-ban véglegesen felszámolták a Katonai határőrvidéket. Területének túlnyomó részét Torontál, kisebb részét Temes és Krassó megyékhez osztották. A Románbánsági ezred településeiből és a Szerb-bánsági ezred egy részéből 1874-ben létrehoztak egy önálló törvényhatóságú egységet, a Karánsebes központú, kis területű Szörény megyét. A korábbi katonai századok falvait járásokba sorolták [3, 5].

Az osztrák-magyar kiegyezést követően (1867), 1876-ben vezették be Magyarországon a polgári közigazgatást [30, 31]. Az új térfelosztás felszámolta a történelmi Magyarország területén évszáza-dokon át működött kiváltságos területeket (székek, vidékek), ugyanakkor az új vármegyék területét jelentős mértékben a hagyományos térszerkezet, kiterjedés, etnikai-felekezeti sajátosságok függvényében alakították ki. A székhellyel rendelkező vármegyéket a járásokba osztott városok, nagy- és kisközségek hálózata alkotta. Átértékelődött a korábbi szabad királyi városok és mezővárosok szerepköre. A jelentősebb gazdasági-társadalmi potenciállal rendelkezők törvényhatósági jogú városok lettek, a megyével egyenrangú egységként a megye székhelyeként működtek. A kevésbé sikeres városok a rendezett tanácsú városok közé sorolódtak, a megyeközpontnak alárendelt, de a járással egyenrangú, és a járást irányító központként tevékenykedtek. A kisebb mezővárosok elvesztették korábbi városi címüket és a nagyobb falvakkal a nagyközségek csoportjába kerültek. A kisebb falvak a kisközségek szintjén szerveződtek. A törvényhatósági jogú városok, megye- és járásszékhelyként is működhettek, így több egy-más alá rendelt közigazgatási szerepkört is betöltöttek [4, 8].

1880-ban Lugos központtal, Krassó-Szörény vármegye néven egyesítették az addig önálló Krassó és Szörény vármegyét [32]. A 11074 km<sup>2</sup> kiterjedésű terület Magyarország második legnagyobb vármegyéje volt, az általunk tanulmányozott terület településeit az Orsovai, Újmoldovai, Bozovicsi, Jámi és Teregovai járásba osztották. 1913-ban a megyéhez csatolták a már 1878-ban megszűnt, de addig az Oszmán Birodalomhoz tartozó, török lakosságú, 1970-ben a Vaskapui vízerőmű építésével elárasztott dunai szigetet, Ada-Kaleht [3, 5].

Az I. világháború után Magyarországtól Romániához került 103 093 km<sup>2</sup> magába foglalta a Bánság északkeleti részét Krassó-Szörény megyével együtt. Az új, román nyelvű közigazgatás 1925-ig nem változtatott a térség korábbi térfelosztásán [26]. A megyék járaiban egy-egy település alkotott egy városi, vagy falusi komunát. Az Ó-romániai és a háború alatt, illetve után megszerzett területek közigazgatási egységesítésére 1925-ben került sor [32]. Az átszervezés után is megmaradt a megye-járásvárosi/falusi komuna rendszer. A tanulmányozott terület viszonylatában a legjelentősebb változást az 1880-ban egyesített Krassó-Szörény megye újbóli kettéválasztása jelentette, jelentős mértékben átrajzolt járásokkal. 1925-ben városi címet kapott a tanulmányozott terület legjelentősebb települése, Orsova [5, 26].

1930-ban a korabeli Nagy-Románia területét részben a történelmi régiókhoz igazodó 7 tartományra osztották. A megyék fölé rendelt tartományokat a fővárosban kinevezett minisztériumi igazgatóságok irányították. Nem változott a tartományoknak alárendelt megyék kiterjedése, de változott a járásbeosztás. Ekkor a közigazgatás legalsó területi szintjét az 1 vagy több falut magába foglaló komunák alkották. Az 1930-ban létrehozott Bánsági tartomány része volt Krassó és Szörény megye. A központi irányítás további erősödését szolgálta az 1938-ban létrehozott 10 új tartomány. Krassó és Szörény megyét a Temesvár központú Temes tartományhoz sorolták [26, 27, 34, 35].

1940-ben Besszarábia, Észak-Bukovina, Dél-Dobruzsza és Észak-Erdély elvesztése után a megyék szintjén szervezték újra a jelentősen megváltozott romániai országterületet.

## 6. Tartomány-rajon és megyerendszer 1950-től napjainkig

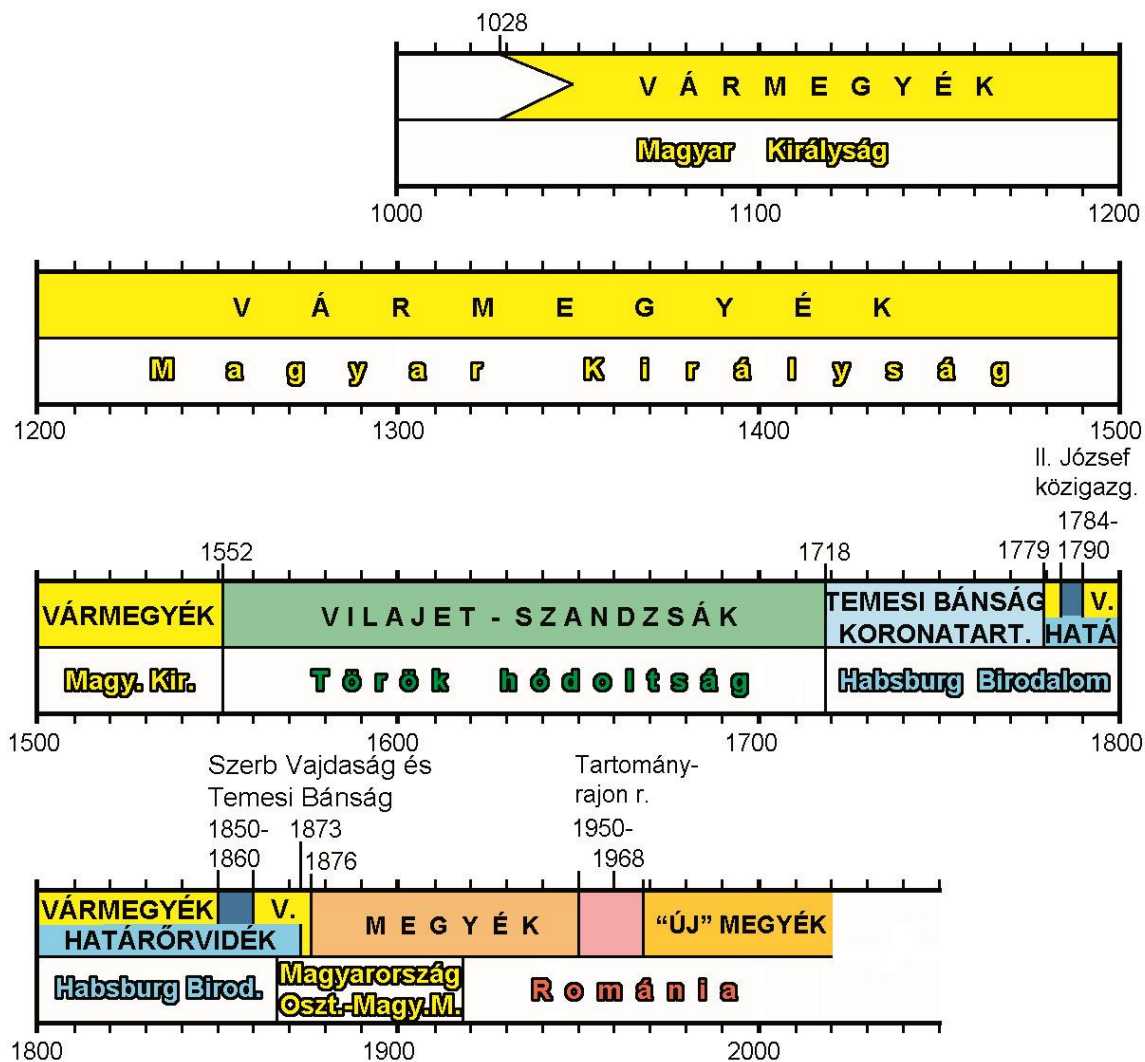
A II. világháború utáni szocialista államokban a közigazgatásban is érvényesült a kor uralkodó ideológiája. A gazdasági-társadalmi fejlesztés és az új térszemlélet alapján, 1950-ben Romániában a szovjet oblaszty-rajon mintájára bevezették a diktatórikus államhatalom által irányított tartomány-rajon rendszert. A térfelosztás legmagasabb szintjét képező tartományokat a korábbi megyéknél kisebb, a járásoknál nagyobb rajonok alkották. A városokat három eltérő közigazgatási funkciójú csoportba sorolták: köztársasági, tartományi és rajoni alárendeltségűek. A legkisebb közigazgatási egység az egy vagy több faluból álló komunák szintjén szerveződött [26-28].

1950-1952 között Szörény tartományhoz sorolódott az általunk tanulmányozott terület. A rajonokat korábbi járások összevonásával, átrajzolásával alakították ki. Az 1952-es átszervezés után Szörény valamint Temesvár középső és déli része alkotta az új Temesvár tartományt. 1956-ban a korábbi Arad déli részével bővítették Temesvár tartomány területét. Az 1952-es és 1956-os átszervezések során jelentősen változott a rajonok kiterjedése. 1960-ban az 1956-ban kialakított Temesvár tartományt átnevezték Bán-ságra, keveset módosult a rajonok kiterjedése [28, 29, 36-39].

A „Sztálini-korszak” utáni enyhülés idején erősödött a nemzeti jelleg a politikai, társadalmi életben. A román államépítést szolgálta az 1968-ban kialakított megyebeosztás [40]. Az új megyék létrehozásánál gyakran mellőzték a hagyományos térszerveződést, a földrajzi adottságokat, az etnikai, felekezeti szempontokat. Az 1876-ban létrehozott Orsovai járás déli részét Orsova várossal és a Kazán-szoros térségével 1968-tól a Turnu-Severin (a régi Szörényvár) központú, dél-Romániai Méhed (Mehedinți) megyéhez csatolták. A tanulmányozott terület túlnyomó része továbbra is Krassó-Szörény megyé déli részét alkotja [29, 40]. A megyén belüli közigazgatás alsó szintjét a megyeszékhely funkció nélküli városok és az egy vagy több faluból álló komunák képezték. A jelentősebb városokat municípiumi (megyei jogú város) rangra emelték. Napjainkban 3 csoportba sorolják a municípiumokat: „0”rang: Bukarest, „I”rang: 11 nagyváros, „II”rang: a további 101 municípium.

## 7. Összefoglalás

Az Aldunai-szoros térsége országokat, birodalmakat elválasztó határ menti területként ismert. 1028 után a Temesközben megszervezett világi közigazgatás keretében hozták létre Csanád, Arad, Temes, Keve, Krassó és később Torontál vármegyéket. A vármegye/megye, illetve az annak megfelelő kiterjedésű terület egységek térszervezési szintje, rövidebb időszakoktól eltekintve végig kíséri a térség utóbbi évezredének történelmét (2. ábra). A török hódoltság idején (1552-1718) a vármegyék területéhez hasonló kiterjedésű szandzsákok fölött egy polgári és katonai vezető által irányított, „tartományi méretű” vilajet állt. A Temesvár központú vilajethez tartozott 4 szandzsák: Temesvár, Becskerek, Csanád és Lippa. 1718 után a Habsburg birodalomhoz csatolt Temesköz területén létrehozták a bécsi katonai irányítású Temesi Bánság koronartartományt. 1779-től a Temesi Bánság északi és középső részén újra bevezették a polgári közigazgatást, a vármegyék rendszerét (Temes, Krassó és Torontál). A katonai közigazgatás a Temesköz déli részén létrehozott Bánsági Határőrvidéken maradt fenn 1873-ig. Ezt követően ez a terület is integrálódott a vármegyerendszerbe. A Habsburg időkben két rövid idejű, a vármegyék feletti nagyobb terület egységet létrehozó átszervezésre került sor. 1784-1790 között a több vármegye területét magába foglaló kerületek (Temesvár székhelyű Bánság) szintjén szervezték meg a térfelosztást. 1849-1860 között a vármegyékhez hasonló méretű kerületek fölé szervezték a Szerb Vajdaság és Temesi Bánság koronartartományt.



2. ábra. Az Aldunai-hegyvidék térségének közigazgatási rendszerei.

A vármegyéknek, megyéknek alárendelt térszervezési szint, a járás bizonyíthatóan létezett a tanulmányozott terület viszonylatában már a Habsburg birodalom idején. 1873 után a Temesi Bánság (Temesköz) teljes egésze a vármegyei közigazgatás alá került. 1873–1919 között többször alkalmaztak kisebb változtatásokat a korabeli Magyarország ezen térségének megye és járásbeosztásában. A tanulmányozott terület járási szintű térszervező központjai Orsova, Bozovics, Szászka és Újmoldova. Az 1919-ben berendezkedő új román hatalom 1925-ig megtartotta a térség háború előtti Krassó-Szörény megyébe szervezett felosztását. 1926-1950 között többször változtatták a megyék és járások területét, majd 1950-től felszámolták a járások közigazgatási szintjét Romániában.

Évszázadok során, a gyakran vármegye-, szék-, vidék-, valamint járásközponti szerepkört is ellátó szabad királyi városok-mezővárosok rendszerét az 1876-os polgári közigazgatás szabályozta.

Létrehozták a törvényhatóságú, illetve rendezett tanácsú városokat. 1925 után Romániában a városi komuna fogalmát használták, 1950-1968 között a városokat köztársasági, tartományi, rajoni alárendeltségű csoportokba sorolták. 1968-tól a megyeszékhelyek és a jelentősebb romániai városok a municípium (megyei jogú város) címet viselik.

A közigazgatás legalsó szintjét a falu/község képezte, 1930-tól napjainkig Romániában az egy vagy több faluból álló komuna tölti be ezt a szerepkört.

Összességében megállapítható, hogy a térszervezés a természeti adottságok (domborzat, vízhálózat), a településhálózat, a társadalmi-gazdasági tényezők függvényében, de elsősorban a mindenkori politikai hatalom érdekei szerint alakult. A hagyományos térfelosztást az aktuális államhatalom érdekei függvényében, a nagy történelmi fordulópontokat követő időszakokban változtatták.

## 8. Köszönetnyilvánítás

A cikkben ismertetett kutató munka az EFOP-3.6.1-16-2016-00011 jelű „Fiatallódó és Megújuló Egyetem – Innovatív Tudásváros – a Miskolci Egyetem intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztése” projekt részeként – a Széchenyi 2020 keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

## Irodalom

- [1] Kocsis, K. (főszerk.): *Magyarország Nemzeti atlasza. Természeti környezet.* MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont, Földrajz Intézet, Budapest 2018, 167 p
- [2] Pesty, F.: *A szörényi bánóság és Szörény vármegye története.* I-III. Magyar Tudományos Akadémia Könyvkiadó Hivatala, Budapest, 1877-1878, 482p, 579p, 426p.
- [3] Kókai, S.: *A Bánóság történeti földrajza (1718-1918).* Nyíregyházi Főiskola Turizmus és Földrajztudományi Intézete, Nyíregyháza, 2010, 421p.
- [4] Hajdú, Z.: *A Bánóság térfejlődésének közigazgatás-történeti csomópontjai 1918-ig.* In: Gulyás L. (főszerk.): *Közép-Európai Közlemények* 3. évf. 2. sz., Egyesület Közép-Európa Kutatására, Szeged, 2010, pp. 7-16.
- [5] Szabó, M. A.: *Erdély, Bánóság és Partium történeti és közigazgatási helységnévtára.* Pro-Print Könyvkiadó Csíkszereda, 2003 <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/ErdelyHelysegnevTar-erdely-bansag-es-partium-torteneti-es-kozigazgatasi-helysegnevtara-1/> (2018.02.10)
- [6] Suba, J.: *Határőrvidék – határvédelem a földrajzi térben.* In: Gulyás L. (főszerk.): *A Virtuális Intézet Közép-Európa Kutatására közleményei*, 1. évf. 1. sz., Szeged, 2009, pp. 255-260.
- [7] Hajdú-Moharos, J.: *Magyar településtár.* Kárpát-Pannon Kiadó, Budapest, 2000, 788 p.
- [8] Gyalay, M.: *Magyar igazgatástörténeti helységnévléxikon.* Budapest, 1989.
- [9] Huszti, Á. M., Elekes, T.: *Krassó-Szörény megye keleti részének közigazgatása 1779-1876 között.* Műszaki Földtudományi Közlemények, 89.: 1. 2020, pp. 131-138.
- [10] Huszti, Á. M., Elekes, T.: *Krassó-Szörény megye keleti részének közigazgatása 1876-1925 között.* Műszaki Földtudományi Közlemények 89. 1. 2020, pp. 139-144.
- [11] Huszti, Á. M., Kémenes, H.: *Krassó-Szörény megye keleti részének közigazgatása 1925-1941 között.* Műszaki Földtudományi Közlemények (megjelenés alatt).
- [12] Huszti, Á. M., Elekes, T.: *Tartomány-rajon rendszer Krassó-Szörény keleti részében 1950-1968 között.* Műszaki Földtudományi Közlemények (megjelenés alatt)
- [13] Szalóczy, Gy., Elekes, T.: *Osztrák katonai közigazgatás az Aldunai-hegyvidék térségében 1718-1873 között.* Műszaki Földtudományi Közlemények 89. 1. 2020, pp. 9-19.



- [14] Szalóczy, Gy., Elekes, T., Szalontai, L.: *Az Aldunai-hegyvidék térségének közigazgatása 1873-1925 között*. Műszaki Földtudományi Közlemények 89. 1. 2020, pp. 20-28.
- [15] Szalóczy, Gy., Elekes, T.: *Közigazgatási változások az Aldunai-hegyvidék térségében 1925-1950 között*. Műszaki Földtudományi Közlemények (megjelenés alatt).
- [16] Szalóczy, Gy., Elekes, T.: *A tartomány-rajon rendszer az Aldunai-hegyvidék térségében 1950-1968 között*. Műszaki Földtudományi Közlemények (megjelenés alatt).
- [17] Elekes, T., Szilágyi, F.: *Administrative, spatial and demographic changes in Székelyland since the Treaty of Trianon to the present day*. Regional Statistics 10: 1, 2020, pp. 120-132.
- [18] Szilágyi, F., Elekes, T.: *Changes in administration, spatial structure, and demography in the Partium region since the Treaty of Trianon*. Regional Statistics 10: 1, 2020, pp.101-119
- [19] Szilágyi, F.: *Partium társadalom és térszerkezet*. Dokumentum kiadó, Nagyvárad, 2013, 306 p.
- [20] Köpeczi, B. (szerk.): *Erdély rövid története*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1993, 684 p.
- [21] Engel, P.: *A temesvári és moldovai szandzsák törökkori települései, 1554–1579*. Csongrád Megyei Levéltár, Officina Nyomda, Szeged, 1996, 190p.
- [22] Gyémánt, R.: *A Bánság újratelepítése, különös tekintettel a 18. századi telepítési folyamatokra*. In: Homoki-Nagy M. (főszerk.): *Acta Universitatis Szegediensis: forum: acta juridica et politica*, 5. évf. 1. sz., Szeged, 2015, pp. 31-48.
- [23] Diós, I., Viczián J.: *Magyar Katolikus Lexikon I., VII., XIII.* Szent István Társulat, Budapest, 2008, 948p, 926p, 1000p.
- [24] Vistai, A. J.: *Tekintő. Erdélyi helynévkönyv*, 1–3. kötet (adattári tallózásból összehozva). [Hely és év nélkül, csak a világhálón közzétéve.] Online hozzáférés: <https://web.archive.org/web/20110710231100/> [http://www.fatornyosfalunk.com/html/erdelyi\\_helynevkonyv.html](http://www.fatornyosfalunk.com/html/erdelyi_helynevkonyv.html)
- [25] Elekes, T., Gyenizse P.: *A földrajzi tényezők és a közigazgatás kapcsolatrendszer Erdélyben*. Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek. 2: 2, 2014, pp. 118-126.
- [26] Bucur, C. (2012): *Organizarea administrativ-teritorială a României între tradiție istorică, dictat politic, sincronism european, decizie administrativă și analiză științifică*. Urbanismul serie nouă 11. pp. 50–56.
- [27] Bajtalan, H.: *A regionalizáció folyamata Romániában: 1859-2013*. Erdélyi Társadalom 11(2) pp. 67-83. 2013: <http://www.erdelyitarsadalom.ro/files/et22/et-bbu-22-04.pdf>
- [28] Elekes, T.: *Demográfiai, gazdasági-társadalmi folyamatok Románia városaiiban 1948-tól napjainkig*. Tér és Társadalom 22: 2, 2008, pp.183-201. <https://doi.org/10.17649/TET.22.2.1177>
- [29] Bereznay, A.: *Erdély történetének atlasza*. Méry Ratio Kiadó, 2011, 223p.
- [30] 1876. évi XXXIII. törvénycikk némely törvényhatóság területének szabályozásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről
- [31] 1877. évi I. törvénycikk némely törvényhatóságok véglegesen megállapított területének az 1876. évi XXXIII. tc. rendelkezése folytán törvénybe iktatásáról
- [32] 1880. évi LV. törvénycikk.
- [33] Legea No. 95 pentru Unificarea Administrativă din 12 iunie 1925. In Ministerul Justiției Colectiune de Legi și Regulamente (1 ian. 1925-31 dec. 1925) Tomul III. 1925, București.
- [34] Legea pentru organizarea administrațiunii locale din 3 august 1929, București.
- [35] Decret-Lege Nr.347. leg. Administrativă din 14. August 1938. In Monitorul Oficial Nr. 187 din 14. aug.1938.
- [36] Legea Nr.5. privind noua împărțire administrativ-economică a țării în regiuni și raioane. In Bulletinul Oficial Nr.77 din sept. 1950, București.

- [37] Decret 331/27.sept. 1952 privind modificarea Legii 5 din 1950 pentru raionarea administrativ-economică a României, București.
- [38] Decretul 12 1956 pentru raionarea administrativ-economică a României, București.
- [39] Împărțirea administrativă a teritoriului Republica Populare Romîne.1960, Anexa la Leg. Nr. 3/1960. București
- [40] Lege pentru modificarea legii Nr.2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România. Buletinul Oficial, 1968, București.